

Народна банка Србије

**Саопштење поводом објављивања Годишњег извештаја о
стабилности финансијског система у 2024.**

Објављен Годишњи извештај о стабилности финансијског система у 2024.

Годишњи извештај о стабилности финансијског система пружа свеобухватну слику стања и кретања у финансијском сектору. У фокусу су главни изазови и ризици из домаћег и међународног окружења, као и регулаторне мере које се предузимају ради њиховог ублажавања и очувања и јачања финансијске стабилности. Представљена су кретања у банкарском и небанкарском сектору, као и трендови с различитих сегмената финансијског тржишта. Серијом стручних осврта обрађене су најактуелније теме на глобалном и домаћем нивоу из домена финансијске стабилности и макропруденцијалне политике.

Током 2024. године међународно окружење су карактерисали изражена геополитичка неизвесност, непредвидива макроекономска кретања, као и фрагментација светског тржишта. Глобална економија се показала довољно отпорном на последице вишедимензионалне кризе и током већег дела 2024. године бележила је стабилан раст. Инфлација, након што је достигла вишедеценијске максимуме, постепено је смањивана, приближавајући се инфлационим циљевима централних банака. Светска економија је у 2024. години остварила привредни раст од 3,3%, што је незнатно испод стопе из 2023. године (3,5%). Привредни раст је благо убрзао код развијених земаља (са 1,7% у 2023. на 1,8% у 2024), док је код земаља у успону незнатно успорио (са 4,7% у 2023. на 4,3% у 2024).

Упркос вишедимензионалној кризи, Србија је показала изразиту економску отпорност, што потврђују и раст бруто домаћег производа, који је на крају 2024. године премашао претпандемијски ниво за више од 18%, висок раст извоза и географски и секторски распрострањени приливи страних директних инвестиција, наставак раста запослености и зарада у приватном сектору, као и девизне резерве, које су на знатно вишем нивоу од критеријума којима се утврђује њихова адекватност.

✓ Макроекономска стабилност је успешно одржана и ојачана упркос растућим геополитичким изазовима.

У 2024. години реални раст бруто домаћег производа Србије износио је 3,9%, при чему је позитиван допринос потекао од раста активности у индустрији, грађевинарству и услужним секторима. У 2025. години очекује се раст бруто домаћег производа од 3,5%.

Раст економске активности у 2026. и 2027. години процењује се у распону 4,0–5,0%, при чему би у 2027. години, када се одржава специјализована изложба „Експо 2027”, раст могао бити ближи горњој граници овог распона. Раст економске активности у текућој и наредним годинама водиће домаћа тражња, при чему се очекује да највећи допринос оствари приватна потрошња, подстакнута растом запослености, повећањем зарада и повољнијим монетарним условима.

Србија је у 2024. години, први пут у својој историји, сврстана међу земље с кредитним рејтингом инвестиционог ранга. Рејтинг агенција *Standard & Poor's* повећала је у октобру 2024. кредитни рејтинг Србије на ниво инвестиционог ранга од *BBB-*. Таква одлука представља још једну потврду остварених резултата Србије, који се огледају у повољним и стабилним макроекономским фундаментима земље, повећаној отпорности на спољне шокове и очуваној финансијској стабилности. Добијањем кредитног рејтинга инвестиционог ранга испуњен је један од најважнијих стратешких циљева Народне банке Србије и Владе Републике Србије, што потврђује одговорно вођење економске политике, повољне макроекономске показатеље и очувану отпорност земље на спољне шокове.

✓ *Инфлација је током 2024. године била на опадајућој путањи, чему су допринели ефекти мера монетарне политике и нижа увозна инфлација.*

Просечна годишња инфлација у 2024. износила је 4,6%, док је међугодишња инфлација у децембру износила 4,3%, што је било у границама циља Народне банке Србије од $3 \pm 1,5\%$. Инфлација је и током 2024. године била на опадајућој путањи, што је постигнуто пре свега успоравањем раста цена хране, као и нижим растом цена енергије, али и смањењем базне инфлације. Базна инфлација је од маја 2024. била виша од укупне инфлације, што је случај и у другим земљама региона, укључујући и зону евра, и кретала се нешто изнад 5% међугодишње. Поред тога, успоравању инфлације у 2024. години допринели су ефекти мера монетарне политике, нижа увозна инфлација и смањење инфлационих очекивања.

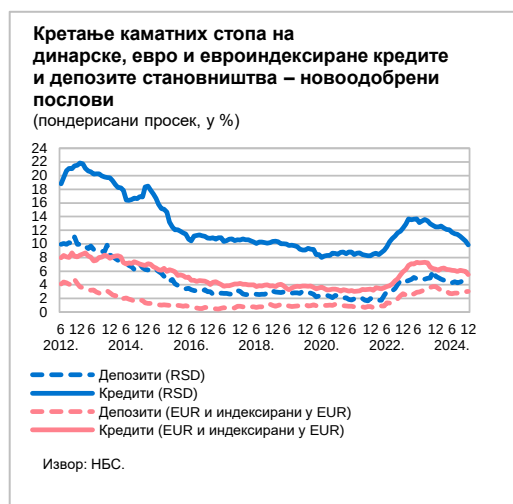
Народна банка Србије је започела процес смањења референтне каматне стопе имајући у виду успостављање опадајуће путање инфлације, која је присутна од априла 2023.

године, и њен повратак у границе циља у мају 2024. године. Референтна каматна стопа је током 2024. смањена у три наврата за по 25 базних поена и на крају године је износила 5,75%.

У 2024. очувана је релативна стабилност курса динара према евр, а током већег дела године преовладавали су апрецијацијски притисци. Динар је у 2024. години номинално ојачао према евр за 0,1%, док је према америчком долару ослабио за 5,8% као последица јачања долара према евр на међународном финансијском тржишту. У 2024. години Народна банка Србије је интервенисала нето куповином девиза у износу од 2.725 милиона евра.

Раст домаће кредитне активности додатно је убрзан током 2024. године. Убрзању кредитне активности допринели су ублажавање монетарне политике Народне банке Србије и Европске централне банке, привремене мере ограничења каматних стопа на кредите, ублажени кредитни стандарди банака и смањени трошкови финансирања. Укупни домаћи кредити, по искључењу ефеката промене девизног курса, порасли су на крају 2024. за 8,2% у односу на крај претходне године, при чему су већи допринос остварили кредити одобрени сектору становништва (који су забележили међугодишњи раст од 10,4%) од кредита одобрених привреди (који су у 2024. повећани за 4,8%).

Раст кредита привреди током 2024. вођен је растом инвестиционих кредита, што указује на јачање инвестиционе активности и доводи се у везу с почетком новог инвестиционог циклуса. Способност привреде да сервисира своје обавезе по основу кредита очувана је, тако да је учешће проблематичних кредита сектора привреде на крају 2024. године додатно смањено у односу на крај претходне године и износило је 1,8%.

Захваљујући повољним кретањима на тржишту рада, пре свега расту нето зарада, порасту запослености и наставку пада стопе незапослености, очувана је отпорност сектора становништва. Додатни допринос томе дало је и смањење цене задуживања становништва код банака у односу на претходну годину. Штедња резидената у динарима је у последњих дванаест година, од када Народна банка Србије спроводи Стратегију динаризације, увећана чак једанаест пута и крајем 2024. године износила је до тада рекордних 187,5 милијарди динара, што је за чак 51,0 милијарди динара више него на крају 2023. Рекордан раст динарске штедње потврђује поверење грађана у стабилност домаће валуте. Девизна штедња резидената достигла је такође рекордан ниво од 14,3 милијарде евра на крају 2024. године. Мере Народне банке Србије усмерене на олакшавање измиривања постојећих обавеза становништва и приступа новим изворима финансирања, као и очување животног стандарда грађана, допринеле су да се учешће проблематичних кредита у укупним кредитима становништва смањи на 3,4% на крају 2024. године.

Отпорност домаће економије, пад каматних стопа, позитивна кретања на тржишту рада и ублажавање кредитних стандарда допринели су расту активности на тржишту непокретности у 2024. години, упркос глобалним неизвесностима. Настављен је раст цена непокретности у Републици Србији, али умеренијом динамиком. Повећана је употреба кредитних средстава за финансирање куповине непокретности у односу на претходну годину.

✓ У 2024. очувани су фискална дисциплина и снажан раст инвестиција.

Влада Републике Србије наставила је и током 2024. да спроводи ефикасну и правовремену фискалну политику, доприносећи очувању макроекономске стабилности. Захваљујући широкој географској и секторској распрострањености страних директних инвестиција, као и интензивној изградњи инфраструктуре, домаћа привреда је успешно амортизовала ефекте вишегодишње светске кризе. Фискални дефицит опште државе износио је 191,9 милијарди динара, а његово учешће у бруто домаћем производу смањено је на 2,0%. Настављен је тренд смањења учешћа јавног дуга у бруто домаћем производу, тако да је јавни дуг централне државе на крају 2024. износио 47,2% бруто домаћег производа, а затим је додатно смањен на 44,0% бруто домаћег производа у мају 2025, што потврђује снажну фискалну дисциплину.

Спољни дуг је на крају 2024. повећан у односу на крај 2023. као резултат задуживања и јавног и приватног сектора. Повећање дефицита текућег рачуна у 2024. на 4,7% бруто домаћег производа, са до сада најнижег нивоа од 2,4% бруто домаћег производа у 2023, било је резултат бржег раста увоза од извоза робе и услуга. Убрзан инвестициони циклус, пре свега у оквиру пројекта „Србија Експо 2027”, и

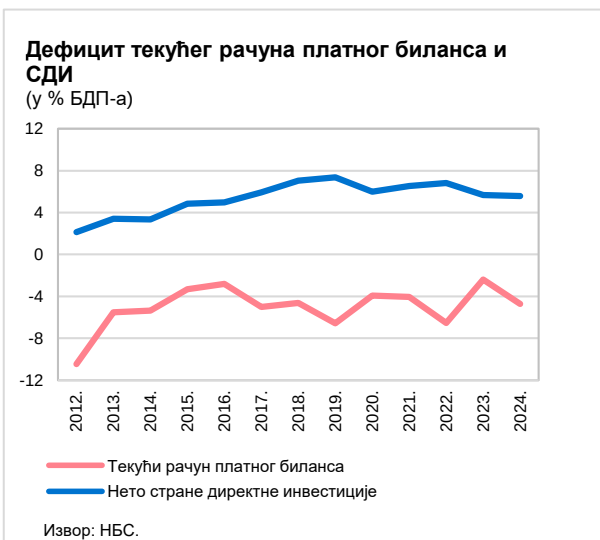
раст расположивог дохотка становништва допринели су снажном расту увоза (8,4%), који је благо надмашио раст извоза робе и услуга (8,0%). Забележен је рекордан прилив страних директних инвестиција од 5,2 милијарде евра, који је већ десету годину заредом омогућио пуну покривеност дефицита текућег рачуна, што представља важан ослонац макроекономске стабилности земље.

Успешан завршетак стендбај аранжмана с Међународним монетарним фондом и одобрење новог трогодишњег Инструмента за координацију политике, намењеног земљама с кредибилним економским политикама, додатно су потврдили висок степен отпорности домаће економије и посвећеност реформама.

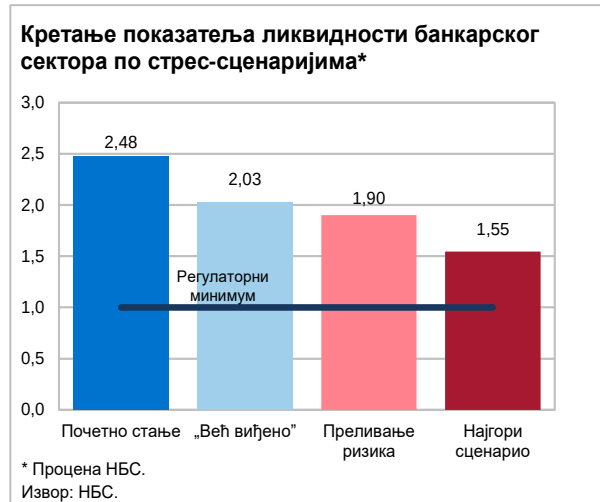
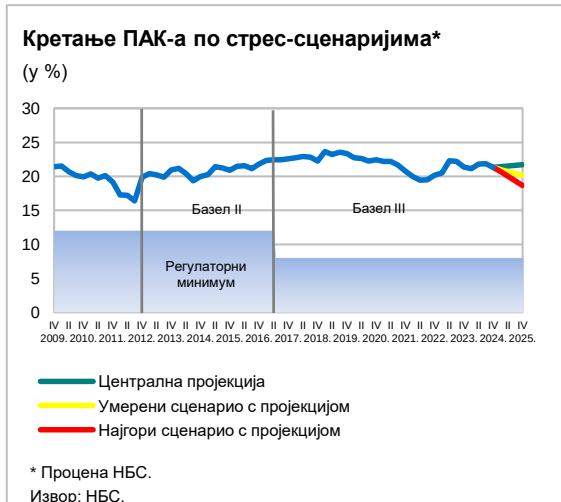
✓ *Високи нивои капиталне адекватности и ликвидности банкарског сектора Републике Србије представљају један од кључних стубова очувања финансијске стабилности.*

Банкарски сектор Републике Србије, који чини око 91% активе финансијског сектора, остао је стабилан током 2024. године, захваљујући доброј капитализованости и високим показатељима ликвидности и профитабилности. Капитализованост банкарског сектора на крају 2024. била је знатно изнад прописаних минимума и изнад просека региона. Ликвидност банкарског сектора Републике Србије била је и током 2024. на изузетно високом нивоу, уз показатеље ликвидности који су бележили вредности значајно више од прописаних минимума.

Банкарски сектор Србије остварио је позитиван финансијски резултат у 2024. години, с приносом на активу од 2,8% и приносом на капитал од 20,3%, што је највећим делом резултат раста кредитне активности у условима глобално повишених каматних стопа.

Резултати спроведених макропруденцијалних стрес-тестова солвентности и ликвидности потврдили су отпорност банкарског сектора, као и то да располаже довољним капацитетима за ублажавање последица ризика којима би могао бити изложен, чак и у случају најнеповољнијих кретања и у условима повећане геополитичке неизвесности.

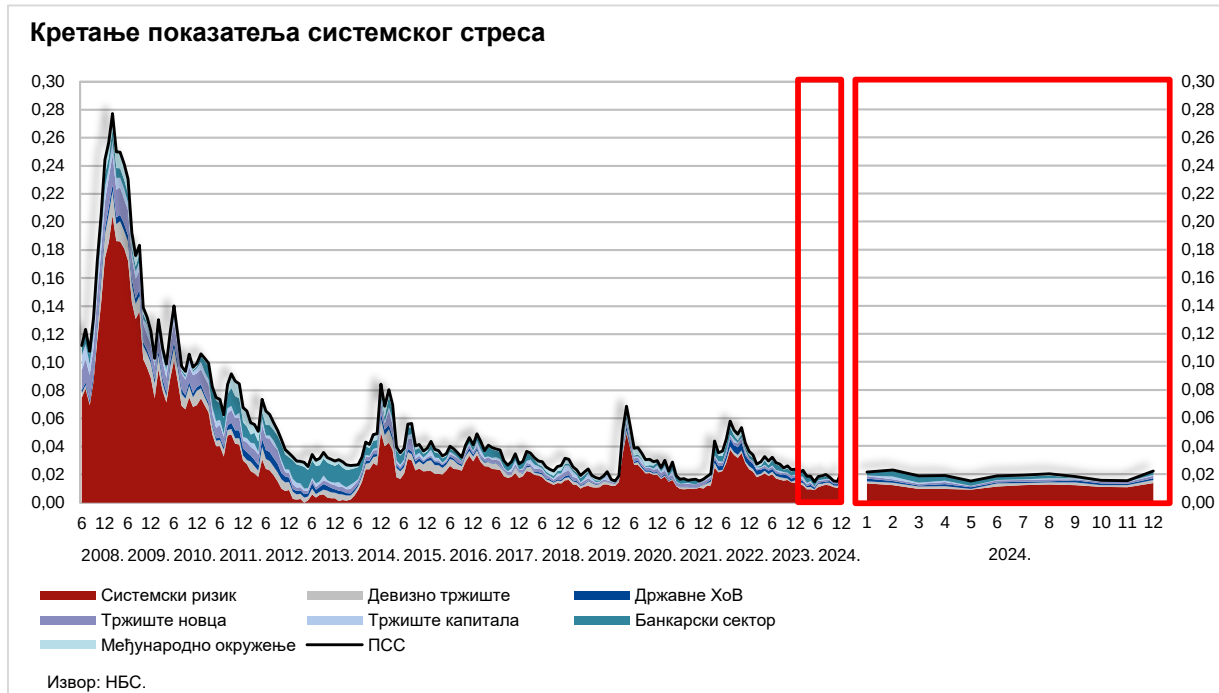

Учешће проблематичних кредита у укупним кредитима наставило је да опада и достигло је нови историјски минимум од 2,3% у априлу 2025, што потврђује да повишени трошкови отплате кредита у претходном периоду нису погоршали квалитет активе банака и да су мере Народне банке Србије, донете ради подршке привреде и становништва, биле правовремене и адекватне, те да је финансијска стабилност очувана и ојачана упркос свим изазовима током протеклог периода.

У марту 2025. године усвојен је Закон о изменама и допунама Закона о банкама, којим се додатно унапређује регулаторни и супервизорски оквир за банке које послују у Републици Србији. Изменама је, између осталог, унапређен законски оквир за реструктурирање банака и предвиђено је оснивање Фонда за реструктурирање банака, чиме се умањују ризици од могуће употребе средстава пореских обвезника у ове сврхе и на тај начин доприноси стабилности банкарског сектора.

Стабилност небанкарског сектора такође је очувана током 2024, уз забележене позитивне трендове у кључним показатељима пословања. Сектор осигурања је солвентан и профитабилан, при чему је остварен раст укупне имовине, техничких резерви, капитала и премије. Порасли су приходи од инвестирања имовине добровољних пензијских фондова, што је знатно повећало нето имовину ових фондова. Сектор финансијског

лизинга наставио је да остварује позитивне резултате, уз раст билансне активе и очување њеног квалитета. Донет је Закон о изменама и допунама Закона о платним услугама, којим се додатно подстичу иновације на тржишту и обезбеђују већа конкуренција и транспарентност у области пружања платних услуга, као и већа заштита корисника и сигурност при плаћању.

Показатељ системског стреса у 2024. години указује на период ниског ризика, праћен ниском и стабилном системском компонентом. Просечна вредност овог показатеља за 2024. годину била је нижа од просечне вредности забележене током 2023. године. Ниска вредност показатеља системског стреса указује на то да су домаћа финансијска тржишта и у условима повећане глобалне неизвесности наставила да доприносе очувању и јачању стабилности целокупног финансијског система.

✓ *Република Србија је постала чланица подручја SEPA у мају 2025. године.*

Уласком у подручје SEPA у мају 2025. Република Србија је остварила значајан корак ка економској и финансијској интеграцији са Европском унијом. Овај напредак доноси конкретне користи у виду ефикаснијих и јефтинијих плаћања, и подстиче модернизацију кроз дигитализацију, раст електронске трговине и бољу заштиту потрошача. SEPA тиме постаје не само техничка платформа већ и симбол укључивања Србије у савремене европске економске токове.

- ✓ *Народна банка Србије је наставила с доношењем мера и одлука усмерених на ублажавање последица вишедимензионалне светске кризе и јачање отпорности финансијског система ради очувања и јачања финансијске стабилности.*

Народна банка Србије, у координацији с Владом Републике Србије, наставила је и током 2024. да утврђује и спроводи, у оквиру својих надлежности, активности и мере ради очувања и даљег јачања стабилности финансијског система у условима повећаних геополитичких неизвесности, високих трошкова отплате кредита и глобалног успоравања привредног раста.

У складу са Одлуком о привременим мерама за банке које се односе на стамбене кредите физичким лицима, током 2024. године било је омогућено привремено ограничење каматних стопа на стамбене кредите. Након престанка примене ове привремене мере, Народна банка Србије је у децембру 2024. усвојила Одлуку о привременом ограничењу каматних стопа код уговора о кредиту закључених са корисником – физичким лицем, којом је обезбеђен постепени прелазак на тржишну каматну стопу. И ова мера је била привременог карактера, а наставила је да се примењује до доношења новог Закона о заштити корисника финансијских услуга из марта 2025. Законом се системски приступило ограничењу каматних стопа код свих кредитних производа ради заштите интереса корисника финансијских услуга, односно заштите животног стандарда становништва, уз очување и јачање стабилности финансијског система.

Крајем 2024. године Народна банка Србије успоставила је регулаторни оквир за реализацију државног програма стамбених кредита за младе. Програм је подстицајан како за дужника услед смањења минималног учешћа у финансирању стамбене непокретности (ограничење односа кредита и хипотековане вредности непокретности може износити до 99%, што значи да учешће клијента банке може бити 1% у финансирању непокретности коју купује из кредита) тако и за банке, које могу обрачунавати нижи пондер ризика за стамбене кредите обухваћене овим програмом.

Народна банка Србије наставиће са спровођењем благовремених и циљаних мера ради заштите интереса корисника финансијских услуга и очувања животног стандарда становништва, уз истовремено очување и јачање стабилности финансијског система.